

เชื่อว่าท่านผู้อ่านคงคุ้นเคยกับ "ปุ๋ยหมัก" ดี แต่สำหรับ "ปุ๋ยสมุนไพรร" คงจะไม่คุ้นหู ความจริงปุ๋ยสมุนไพรรนั้นไม่มีที่ตั้งชื่อเรื่องเช่นนี้ก็เพราะว่าเกิดความคิดเชื่อมโยงกันระหว่าง "ปุ๋ยหมัก" กับ "ยาสมุนไพรร" เพราะการกลับมาของสองสิ่งนี้เกิดจากความจำเป็นและเหตุผลคล้ายๆ กัน

เมืองไทยของเราว่ากัน ตามจริง แม้จะไม่ยากจนคนแค่น แต่ก็ไม่ร่ำรวยถึงขนาด

ดังนั้นการไขว่คว้าสิ่งใหม่ ซึ่งเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ แม้ว่าจะรื่นรมหลงระเริงไปบ้างในบางโอกาส แต่เมื่อถึงจุดหนึ่ง คนไทยก็จะรู้ตัวเองโดยไม่มีใครบอกใครเตือน ซึ่งนับเป็นความดีประจำชาติของไทย และด้วยเหตุนี้กระมัง คนชาติไทยจึงอยู่รอดมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ความคิดที่เกี่ยวข้องกับ "สมุนไพรร" สืบเนื่อง มาจากการ ใช้ยา สมุนไพร ใหม่ ของไทยนั้นเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือย จนทำให้สูญเสียเงินตราต่างประเทศ ไปเพื่อการนี้ เป็นเงินก้อนใหญ่ ทำให้ต้องหยุดคิดกันว่า จะทำอย่างไรจึงจะหาทางประหยัดได้บ้าง

ทางหนึ่งที่มีมองเห็น และขณะนี้กำลังรวบรวมคำดำเนินการอยู่อย่างเต็มที่ก็คือ การนำสมุนไพรรกลับมาใช้เป็นยารักษาโรค ซึ่งประเทศไทยเคยครั้งหนึ่งใช้ ได้ผลมาแล้วในอดีต

การวิจัยค้นคว้าเรื่องสมุนไพรร ซึ่งอยู่ก่อนช่วงอุดมในไทย กำลังได้รับความสนใจ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลที่ได้รับมีแนวทางจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายจากการสั่งยาเข้ามาเหมือนกัน

จากความคิดดังกล่าว เราลองหันมามองดูการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจการเกษตรดูบ้าง จะเห็นว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ ระหว่างปี ๒๕๒๕-๒๕๒๙ รัฐบาลมีภาระกิจที่จะต้องพัฒนาเกษตร (ชนบทยากจน) จริง ๆ ถึง ๒๐,๐๐๐ หมู่บ้านใน ๒๖๖ อำเภอ ๓๘ จังหวัด ในวงเงินที่จำกัดมาก

เขตยากจนเหล่านี้อยู่ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด ๑๗ จังหวัด จังหวัดภาคเหนือทั้งหมดเช่นกันซึ่งมีอยู่ ๑๖ จังหวัด

นอกจากนี้ก็มีบางจังหวัดในภาคใต้ ปัญหาของชนบทยากจนเหล่านี้เนื่องมาจากเกษตรกร หรือชาวบ้านส่วนใหญ่ทำเอง ทำการเพาะปลูกไม่ได้ผล เพราะขาดอินทรีย์วัตถุในดิน

ดินที่จะทำการเพาะปลูกได้ดีต้องมีอินทรีย์วัตถุประมาณ ๕ ส่วน ในพื้นที่ที่กล่าวแล้ว ส่วนประกอบของอินทรีย์วัตถุล้วนแต่ต่ำกว่า ๕ ส่วนทั้งสิ้น จัดว่าอยู่ในขั้นอันตราย จำเป็นจะต้องแก้ไข

ถ้าหากเราเป็นประเทศที่ร่ำรวย เราอาจจะเพิ่มผลผลิตด้านการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักให้แก่ชาวชนบทยากจนได้โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าไปช่วย เช่นสงเคราะห์ชาวชนบทยากจนด้วยการซื้อปุ๋ยวิทยาศาสตร์แจกให้ทั่วถึง

แต่การกระทำเช่นนั้น เป็นเรื่องที่สุดวิสัยทางออก ของการแก้ปัญหาดังกล่าว ก็คงจะต้องทำเหมือน ๆ กับการแก้ปัญหาเรื่องยา กล่าวคือ

เราพัฒนาสมุนไพร เพื่อใช้รักษาโรคแทนยานอก สำหรับแนวความคิดของการพัฒนาที่ดินให้มือนทรีย์วัตถุก็จะต้องหันไปใช้วัตถุที่เรามีอยู่เข้าช่วย และนี่คือที่มาของทั้งเรื่อง "ปุ๋ยสมุนไพรม" คือปุ๋ยที่ผลิตจากวัสดุที่มีอยู่อย่างอุดม ในประเทศเรา โดยกรรมวิธี การหมัก หรือที่เรียกว่า "ปุ๋ยหมัก"

แนวความคิดเช่นนี้เริ่มอย่างจริงจังแล้ว ที่กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๒๕ กรมพัฒนาที่ดินได้ตั้งเป็น "โครงการเร่งรัดวิจัยปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ" ในความดูแลของกองอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในการ ดำเนินงานตาม โครงการ นี้ ทางกองอนุรักษ์ดินและน้ำได้สร้างห้องวิจัยจุลินทรีย์ ซึ่งเป็นตัวเร่งในการทำปุ๋ยหมัก เป็นการนำเทคโนโลยี สมัยใหม่ ไปใช้ เพื่อลดต้นทุน การบำรุงดินที่เสื่อมโทรม

เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสถาปนาครบรอบ ๒๑ ปีของกรมพัฒนาที่ดิน นายผัน บุญชิต รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกอบ พิธีเปิด

ห้องวิจัยจุลินทรีย์ดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ห้องวิจัย ตั้งอยู่ในบริเวณ กรมพัฒนาที่ดินนั่นเอง

จากการสนทนากับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกองอนุรักษ์ดินและน้ำทราบ ว่า ผลการทดลองพบว่าหากใช้ปุ๋ยหมักสองตันต่อพื้นที่เพาะปลูก ๑ ไร่ จะสามารถเพิ่มผลผลิตได้ถึงร้อยละ ๔๐ กล่าวคือก่อนการใช้ ปุ๋ยหมักที่นำจะให้ผลผลิต ๒๐ ไร่ต่อถัง เมื่อใส่แล้วเพิ่มขึ้นเป็น ๓๐ ถังต่อไร่ เป็นต้น

ที่สำคัญของโครงการนี้ก็ คือ มองเห็นว่าวัสดุที่มีอยู่ และวัสดุเหลือใช้ที่ปล่อยทิ้งไปมีอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น มูลสัตว์ ฟางข้าว แกลบ ชยะมูลฝอย แม้กระทั่งขี้ข้าวโพด

สิ่งเหล่านี้ไม่ต้องซื้อหามาด้วยต้นทุนแพงๆ บ้างหนึ่ง เรามีเหลือใช้ถึง ๑๕๐ ล้านตันต่อปี เรานำมา ใช้ให้เกิดประโยชน์ เพียง ประมาณร้อยละ ๕ คือนำมาทำเป็นปุ๋ยเพียงมีละประมาณ ๕๖๐,๐๐๐ ตันเท่านั้น

เจ้าหน้าที่ระดับสูงดังกล่าวให้รายละเอียดถึงวัสดุเหลือใช้ในส่วนที่เป็นพืชที่สำคัญๆ ว่า มีฟางข้าวจะมีถึง ๑๔ ล้านตันต่อปี จากที่นาประมาณ ๖๐ ล้านไร่ แกลบ ๕ ล้านตัน โดยคิดคำนวณจากปริมาณข้าวเปลือก ๑๗ ล้านเกวียน เฉลี่ยเกวียนหนึ่งจะได้แกลบประมาณ ๓๐๐ กก.

หากอ้อยจากโรงงานน้ำตาล ๔๓ โรงจะได้ น้ำหนักประมาณ ๗ ล้านตัน โดยคำนวณจากอ้อยสดเข้าสู่โรงงานปีละประมาณ ๒๒ ล้านตัน เหลือเป็นกากคั้นละประมาณ ๓๐๐ กก.

(ต่อหน้า ๑๒)

นอกจากนี้ยังมีขงข้าวโพด ต้นถั่ว ผักตบ
ชวา (ผักตบชวาสดปริมาณถึง ๕ ล้านตัน) ถ้า
ทั้งผักตบชวาจะผลิต ปุ๋ยหมักได้ประมาณ ๑ ล้าน
ตัน ยังมีวัสดุอื่นๆ อีก ๕๐ ล้านตัน

ส่วนวัสดุที่ได้จากสัตว์มีฝูงวัว ควาย ประ
มาณ ๒๐ ล้านตัว โดยถือหลักการคำนวณว่า
วัว-ควาย ๑ ตัว ถ่ายมูลได้ประมาณตันครึ่ง
ต่อปี รวมแล้วได้มูลซึ่งใช้เป็น ปุ๋ยได้ ๓๐ ล้าน
ตัน มูลจากหมูเบ็ดและไก่อีกประมาณ ๓๐ ล้าน
ตัน

เจ้าหน้าที่กอง อนุรักษ์ ดินและ น้ำยัง ให้
ความเห็นด้วยว่า มูลคนก็อยู่ในชายจะนำมา
ใช้เป็น ปุ๋ยได้ และถ้าหากเป็นที่นิยมแพร่
หลายก็จะได้ ปุ๋ยถึงปีละ ๑๐ ล้านตัน โดยค่า
นวมจากตัวเลขที่ว่า คนหนึ่งๆ จะถ่ายมูลคน
ละ ๒๕๐ กก. ต่อปี ประชากรไทยมีประมาณ
๕๐ ล้านคน จึงมีมูลทางจะเพิ่มวัสดุอินทรีย์ให้
แก่ดินได้ถึงปีละประมาณ ๑๐ ล้านตัน

อันที่จริงสำหรับมูลคน หรือที่รู้จักกันใน
นามของ "ปุ๋ยสด" นี้ ประเทศไทยเราก็ใช้
กันอยู่ประปราย แต่ยังไม่กว้างขวาง ผิดกับใน
จีน ผู้เขียนเคยไปเยี่ยมคอมมูนของจีนใน
หลายๆ แห่งพบว่าจีนได้ใช้ประโยชน์จากมูลคน
อย่างกว้างขวาง แต่มีสิ่งทีคิดว่าน่ารังเกียจอยู่
ก็คือกลิ่น

ดังนั้น หากกองอนุรักษ์ดินและน้ำ
มีแนวความคิดจะ นำมูล คนมา ให้กว้าง
ขวาง หากจะคิดหาวิธีการดับกลิ่นเสีย
ก่อนก็ลงจะ ได้รับความ ต้อนรับ ไม่ แห้ ปุ๋ย
หมักหรือ ปุ๋ยอื่นอื่นๆ